

rede Foreningen Norden i Danmark ivrigt for bl.a. et skandinavisk sikkerhedspolitisk samarbejde, og i 1939 blev der stiftet en forening med det ene formål for øje at arbejde for et sikkerhedspolitisk samarbejde mellem de skandinaviske lande: foreningen Det Frie Nord. I 1945, lige inden Det Frie Nord og den danske Foreningen Norden blev sluttet sammen, havde førstnævnte 18.000 medlemmer (til sammenligning havde Foreningen Norden 30.000 medlemmer).

Svein Olav Hansens bog er en flot syntese om et stort og mangefacetteret emne og må således betegnes som et vægtigt bidrag til forskningen i det nordiske samarbejdes historie. Samtidig indfrier bogen forventningerne til en jubilæumsudgivelse. De i denne sammenhæng obligatoriske biografier af foreningens ledende personer gennem tiderne er behændigt placeret i særskilte felter ind imellem den øvrige tekst, så sammenhængen i analysen ikke brydes.

Lars Hovbakke Sørensen

Ludvig Petersen: *Skole på Færøerne i tusind år. En skolehistorisk håndbog.* (Eget forlag i samarbejde med Selskabet for Dansk Skolehistorie og Føroya Lærarakúla, 1994). 365 s., 300 kr.

Kort før sin død i september 1993 nåede den forhenværende undervisningsdirektør på Færøerne Ludvig Petersen at færdiggøre manuskriptet til dette værk. Heldigvis. Det, der var tænkt som en artikel til *Årbog for dansk skolehistorie*, er nemlig vokset til den første store og samlede gennemgang af uddannelsesforhold på Færøerne.

Mens titlen antyder en kronologisk fremstilling fra undervisningen af vikingetidens høvdingesønner til vore dages topmoderne uddannelsesinstitutioner,

leder undertitlens »håndbog« tanken hen på et opslagsværk. Forklaringen er, at i bogens kapitler forenes kronologi og tematik på smukkeste vis. Efter et par indledende kapitler behandles forskellige skoleformer separat (folkeskolen, gymnasier, videregående skoler, private skoler, fritidsundervisningen mv.), ligesom en række særlige emner behandles særskilt (lærerforeningen, modersmålet, styrelse og tilsyn mv.). Foruden at bogen kan læses i sin helhed er det således muligt at læse om udviklingen gennem tiderne inden for et specielt område.

Den ældre skolehistorie, før o. 1900, er fremstillet ud fra kendt materiale, og der er ikke meget nyt at hente her. Tyngdepunktet ligger i det 20. århundrede og især i efterkrigstiden. Redegørelsen er her præget af forfatterens solide indsigt, og der bringes mange gode oplysninger, som ellers er svært tilgængelige. Foruden derfor at være et fortræffeligt redskab for folk i det færøske uddannelsesvæsen, har historikere med bogen fået let adgang til fundamental baggrundsviden om Færøerne i nyeste tid.

Ludvig Petersen skrev helt bevidst bogen på dansk for at få en større læserkreds og bl.a. derved skabe bedre mulighed for kulturelt samarbejde mellem Færøerne og det øvrige Norden. Sådanne smukke intentioner præger i det hele taget værket i den grad, at det hævet over al tvivl vil finde god anvendelse på Færøerne og udenfor. Forfatteren var i en menneskealder centralt placeret i det færøske undervisningsvæsen, og han kunne ikke havde afsluttet sit virke smukkere end med dette værk.

Kenn Tarbensen

Peter Schmidt Mikkelsen: *Nordøstgrønland 1908-1960. Fangstmandsperioden.* (Dansk Polarcenter, 1994). 408 s.